

Reactie Netwerk LPO wetsvoorstel Versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs

29 september 2022

Samenvatting

Eén van de doelen van passend onderwijs was ouders invloed en inspraak geven op de ondersteuning voor hun kind en op het ondersteuningsaanbod van de school. Uit de evaluatie van passend onderwijs is onder meer gebleken dat het voor ouders niet altijd duidelijk is wat zij aan ondersteuning kunnen vragen en wat zij van een school aan ondersteuning mogen verwachten. Dit is een gevolg van de ruimte die samenwerkingsverbanden hebben in de inrichting en organisatie van de ondersteuning en de onderlinge verschillen die als gevolg daarvan zijn ontstaan. De positie van ouders is daardoor kwetsbaar. Zij zijn afhankelijk van de informatievoorziening door de school en van de manier waarop de ondersteuning binnen het samenwerkingsverband is geregeld. Met dit wetsvoorstel wordt geprobeerd om de positie van ouders en leerlingen in passend onderwijs te versterken door drie aanpassingen te doen: het schoolondersteuningsprofiel wordt vervangen door een beschrijving van het ondersteuningsaanbod in de schoolgids, ouder- en jeugdsteunpunten worden wettelijk verankerd en het hoorrecht van leerlingen bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectief wordt ingevoerd.

Netwerk LPO vindt het positief dat er meer aandacht komt voor de versterking van de positie van ouders en leerlingen in passend onderwijs, dat de informatievoorziening aan ouders wordt verbeterd en dat door de invoering van het hoorrecht de stem van de leerling een vaste plaats krijgt in het gesprek over zijn of haar ontwikkeling.. Hoewel de kennelijke noodzaak hiervan ook pijnlijk blootlegt dat samenwerken met ouders en jongeren als gelijkwaardige partners nog lang geen vanzelfsprekendheid is.

Hoewel de voorstellen begrijpelijk zijn vanuit de evaluatie passend onderwijs, is het de vraag of hiermee alle knelpunten rond de positie van ouders en leerlingen worden opgelost. Netwerk LPO heeft zorgen over het ontbreken van samenhang in deze voorstellen. Ze lijken reparaties van omissies in de wet, maar het is onduidelijk uit welke overkoepelende visie ze voortkomen en of en hoe zij elkaar onderling versterken. Netwerk LPO heeft ook zorgen over de inrichting van onafhankelijke ouder- en jeugdsteunpunten en de rol van de samenwerkingsverbanden hierin. Samenwerken met ouders is randvoorwaardelijk voor de (leer)ontwikkeling van kinderen en jongeren. Netwerk LPO ziet niet dat de komst van ouder- en jeugdsteunpunten dé oplossing is om de samenwerking met ouders te versterken. We gaan hierna in op onderdelen van het wetsvoorstel.

Inrichting ouder- en jeugdsteunpunten: draagt dit bij aan een sterke positie van ouders?

Het inrichten van een ouder- en jeugdsteunpunt zorgt mogelijk voor een gemakkelijker toegang tot informatie en ondersteuning en extra mogelijkheden om als ouder gehoord te worden. De vraag rijst wel in hoeverre deze inrichting écht bijdraagt aan het versterken van de positie van ouders als alleen de toegang en informatievoorziening worden verbeterd. Ouders zijn geen homogene groep en vertonen grote verschillen in mate van betrokkenheid, inzet en aanwezigheid. Sommige, veelal mondige ouders weten de weg te vinden in passend onderwijs, voor andere geldt dat niet, bijvoorbeeld omdat zij overbelast zijn of minder taalvaardig. Netwerk LPO betwijfelt dan ook of deze laatste groep de weg naar het ouder- en jeugdsteunpunt (snel) zal vinden, terwijl het bereiken van juist deze groep cruciaal is. Hier moet in het wetsvoorstel meer aandacht aan worden besteed. Opvallend is ook dat van de drie pijlers van ouder- en jeugdsteunpunten, de pijler 'signaleren' ontbreekt in het wetsvoorstel, terwijl deze ook onmisbaar is voor het versterken van de positie van ouders.

In het wetsvoorstel wordt de inrichting van onafhankelijke ouder- en jeugdsteunpunten een opdracht voor samenwerkingsverbanden. Wij denken dat dit om verschillende redenen onwenselijk is:

1. De inrichting van onafhankelijke ouder- en jeugdsteunpunten door samenwerkingsverbanden is niet uitvoerbaar, want een bepalende rol in de inrichting enerzijds en onafhankelijk functioneren anderzijds zijn onverenigbaar.
2. De vraag is of ouders deze steunpunten gaan zien en ervaren als onafhankelijk, als deze door de samenwerkingsverbanden worden ingericht en bekostigd.
3. De nadruk op onafhankelijkheid roept het beeld op dat de wijze waarop het informeren, steunen en signaleren nu is georganiseerd door scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden onvoldoende onafhankelijk is. Dat doet volgens ons geen recht aan de praktijk.
4. De meeste vragen van leerlingen en ouders komen voort uit de behoefte aan zorg in combinatie met onderwijsondersteuning. Door de ouder- en jeugdsteunpunten los van gemeenten te positioneren, wordt opnieuw een kunstmatig onderscheid gemaakt tussen onderwijs en zorg, terwijl de verbinding daartussen en het realiseren van een samenhangende aanpak op alle niveaus nu juist één van de hoofdopdrachten van samenwerkingsverbanden en gemeenten is.
5. De benodigde middelen voor de inrichting van deze steunpunten én van aanvullende activiteiten gaan ten koste van de middelen die de samenwerkingsverbanden beschikbaar hebben voor het ondersteunen van scholen en leerlingen. Naast de incidentele startkosten komen er geen extra middelen om deze taak structureel uit te voeren.
6. Is er wel een 'nieuw' onafhankelijk steunpunt nodig? De landelijke onderwijs(zorg)-consulenten fungeren ook als een onafhankelijk steunpunt. Het organiseren van een nieuw informatiepunt creëert onduidelijkheid over functies, taken en verantwoordelijkheden. Met welke vraag kunnen ouders nu bij wie terecht?

Ondersteuningsaanbod in de schoolgids: winst voor ouders?

Het onderbrengen van het ondersteuningsaanbod in de schoolgids draagt bij aan de vindbaarheid en actualiteit van informatie over passend onderwijs voor zowel leraren als ouders als andere ketenpartners. Tot op heden bestaan duidelijke richtlijnen voor wat een school moet beschrijven in het schoolondersteuningsprofiel. Die zijn er niet voor niets en bedoeld om zoveel als mogelijk helderheid en onderlinge vergelijkbaarheid voor ouders te genereren. Het opnemen van het ondersteuningsaanbod in de schoolgids zal voor scholen waarschijnlijk een vermindering van administratieve lasten betekenen, maar de vraag is of ouders met deze aanpassing beter weten wat zij van de school mogen verwachten en wat van de school in samenwerking met het samenwerkingsverband en ketenpartners. Met andere woorden: is de winst die deze aanpassing vermoedelijk voor scholen oplevert ook winst voor ouders? Welke richtlijnen worden gehanteerd voor bovengenoemde beschrijving?

Hoorrecht leerlingen

Het is positief dat er meer aandacht is voor het betrekken van leerlingen bij gesprekken en besluiten over hun ontwikkelingsperspectief. Netwerk LPO steunt het voorstel voor hoorrecht, maar vindt het nog te vrijblijvend uitgewerkt, met de vraag tot gevolg of deze aanpassing op deze manier daadwerkelijk gaat bijdragen aan een sterke positie van leerlingen.

Netwerk LPO vindt het van groot belang dat het WAAROM van deze aanpassingen in relatie tot de visie op samenwerking met ouders en leerlingen als gelijkwaardige partners én de opdracht om met en voor hen samenhangend beleid te realiseren, duidelijk wordt omschreven in dit wetsvoorstel.

We hopen dat onze reactie hieraan bijdraagt.

Met vriendelijke groet,

Jetta Spaanenburg
Voorzitter Netwerk LPO